

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ЗБОРНИК

НАУЧНО - СТРУЧНА ТРИБИНА
„ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА
УЧИТЕЛСКАТА ПРОФЕСИЈА“

ШТИП, 2016

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

НАУЧНО - СТРУЧНА ТРИБИНА

„ ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА УЧИТЕЛСКАТА ПРОФЕСИЈА “

(одржана на ден **7.10.2016** година, Факултет за образовни науки, Штип)

2016, Штип

За издавачот:

проф. д-р Соња Петровска, декан

Издавачки совет:

проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Дејан Мираковски
проф. д-р Кирил Барбареев

Уредувачки одбор – Editorial Board:

проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Кирил Барбареев
доц. д-р Даниела Коцева
доц. д-р Ирена Китанова

Јазично уредување - Language Editor:

Весна Ристова (македонски јазик)
м-р Снежана Кирова (англиски јазик)

Дизајн на корица - Design:

проф. д-р Никола Смилков

Техничко уредување – Technical Editing:

доц. д-р Даниела Коцева
доц. д-р Ирена Китанова

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

37.011.3-051 (082)

ПРЕДИЗВИЦИТЕ и перспективите на учителската професија:
научно-стручна трибина: (одржана на ден 7.10.2016 година, Факултет
за образовни науки, Штип) / [уредувачки одбор Снежана
Јованова-Митковска ... и др.]. - Штип: Универзитет „Гоце Делчев“,
Факултет за образовни науки, 2016. - 136 стр. ; 25 см

Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите. - Abstract

ISBN 978-608-244-365-2

а) Учителска професија - Зборници
COBISS.MK-ID 102229002

СОДРЖИНА

Предговор	6
Снежана Јованова – Митковска ДА СЕ БИДЕ УЧИТЕЛ!.....	7
Оливер Цацков УЧИТЕЛОТ - ЛИЧНОСТ ШТО ТРЕБА ДА СЕ СЛЕДИ И ПОЧИТУВА.....	12
Снежана Мирасчиева, Емилија Петрова Ѓорѓева, Даниела Коцева, Ирена Китанова ЗА ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА ПРОФЕСИЈАТА УЧИТЕЛ	17
Елена Ташкова, Лидија Камчева Панова, Страхил Газепов ПРЕДИЗВИКОТ НА УЧИТЕЛОТ ЗА РАБОТА СО УЧЕНИЦИ СО РЕФРАКТОРНИ АНОМАЛИИ ВО ПРВО ОДДЕЛЕНИЕ ВО ООУ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“- ШТИП	23
Снежана Јованова – Митковска, Билјана Попеска ЕФЕКТИВНАТА, ЕФИКАСНА СОРАБОТКА СО РОДИТЕЛИТЕ - ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНОТО ВО СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ.....	29
Даниела Коцева, Снежана Мирасчиева, Емилија Петрова Ѓорѓева, Ирена Китанова ИНТЕРКУЛТУРНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ – ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНИЦИТЕ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ОПШТЕСТВА	37
Елизабета Симоновска ВОСПИТУВАЧИТЕ И НАДАРЕНОСТА КАЈ ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ ДЕЦА	42
Весна Димитрова ВЛИЈАНИЕТО НА КРЕАТИВНАТА СРЕДИНА ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ ДЕЦА	44
Весна Ничева, Нада Арсова КРЕАТИВНОСТ ВО НАСТАВАТА	49
Ирена Китанова, Емилија Петрова Ѓорѓева, Снежана Мирасчиева, Даниела Коцева МОЖНОСТИ И ФОРМИ НА РАБОТА СО НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ ОД ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ	57
Верица Јосимовска ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ВО УЧЕЊЕТО И ПРОУЧУВАЊЕТО НА ЧУВСТВТЕЛНИ И КОНТРОВЕРЗНИ ИСТОРИСКИ ТЕМИ	62

Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Биљана Иванова ФРАЗЕОЛОГИЗМОТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК – ПРЕЧКА ИЛИ ПРЕДИЗВИК	66
Ленче Насев УЛОГАТА НА СОВРЕМЕНИОТ НАСТАВНИК ВО НАСТАВАТА ПО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ	73
Снежана Мирасчиева, Виолета Петкова СОДРЖИНИТЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ ПО БАЛЕТ ВО ОСНОВНИТЕ МУЗИЧКИ УЧИЛИШТА - ПРЕДИЗВИК ЗА УЧИТЕЛОТ.....	77
Билјана Попеска, Снежана Јованова – Митковска ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА BRAIN BREAK ВО УЧИЛИШТАТА ВО МАКЕДОНИЈА И ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИСКУСТВАТА ВО МЕЃУНАРОДНИ РАМКИ.....	83
Ружица Коштанова, Катица Костова МОДНИТЕ РЕВИИ ВО СТРУЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНИКОТ.....	90
Емилија Петрова Ѓорѓева, Снежана Мирасчиева, Ирена Китанова, Даниела Коцева ВИДОВИ АСОЦИЈАЛНО ОДНЕСУВАЊЕ КАЈ МЛАДИТЕ СРЕДНОШКОЛЦИ.....	95
Емилија Угриновска, Билјана Илиев СПОСОБНОСТИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА УЧЕНИЦИ СО ПСИХОСОЦИЈАЛНИ ПРОБЛЕМИ	100
Киро Јорданов ДИСЛЕКСИЈАТА - ПРЕДИЗВИК НА 21 ВЕК	104
Трајче Стојанов КАЛОКАГАТИЈА КАКО ВОСПИТЕН ИДЕАЛ	118
Милена Ристова Михајловска ПРЕКУ ХЕРМЕНЕВТИЧКИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ И АНАЛИЗА НА ТЕКСТ, СРЕДНОВКОВНАТА КНИЖЕВНОСТ ПОБЛИСКУ ДО СОВРЕМЕНИОТ ЧИТАТЕЛ, УЧЕНИК И СТУДЕНТ	124
Данче Николовска Вратеовска СТИЛИЗИРАНИ ФАКТИ ЗА ЕКОНОМСКИТЕ ЦИКЛУСИ И ПОТРЕБАТА ОД АНТИЦИКЛИЧНА МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА.....	134

Предговор

Предизвиците и перспективите на учителската професија е колекција на трудови создадени како резултат на мислењата и ставовите изнесени на истоимената научно-стручна трибина на Факултетот за образовни науки во Штип која се одржа на 7 октомври 2016 година, по повод 5 Октомври, светскиот ден на учителот. Содржи лепеза на научни погледи и размислувања за предизвиците и перспективите со кои се соочува учителската професија во овој 21 век. По својата суштина, зборникот е наменет за сите структури кои се активно вклучени во креирањето, имплементацијата и развојот на воспитно-образовниот процес.

Зборникот на трудови *Предизвиците и перспективите на учителската професија* е четврт зборник, прирачник кој ќе им послужи на сегашните и идни генерации учители. Во публикацијата се претставени трудови кои ги третираат дилемите, проблемите, предизвиците и перспективите со кои се соочува оваа професија, а се дадени и насоки и модели за дизајнирање и редизајнирање на учителскиот профил.

На повеќе од сто страници поместени меѓу кориците на оваа колекција, низ синергичен приод можат да се најдат нови идеи за понатамошни истражувања и развој на учителската професија. Текстовите изобилуваат со богати и разновидни искуства кои се водилка за стекнување и развој на ново индивидуално искуство.

Им благодариме на сите партиципенти за учеството и придонесот на споделувањето на теоретските размислувања и практичните искуства на трибината.

Штип, декември 2016

Од уредниците

УДК 37.015.31:78]:37.011.3-051
Прегледен труд

УЛОГАТА НА СОВРЕМЕНИОТ НАСТАВНИК ВО НАСТАВАТА ПО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Ленче Насев
Факултет за музичка уметност, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

Апстракт

Во Македонија предметот Музичко образование е дел од деветгодишното општо основно образование. Од прво до петто одделение наставата по Музичко ја реализира одделенскиот наставник, додека од шесто до деветто предметен наставник. Независно од тоа дали станува збор за одделенски или предметен наставник, напредокот на наставата по Музичко треба да се одвива од иста перспектива и во иста насока. Овој труд ги опфаќа согледувањата поврзани со современиот наставник и неговата улогата во наставата по Музичко образование во рамките на курикулумот.

Клучни зборови: Музичко образование, наставник, ученик, знаење.

THE ROLE OF THE MODERN TEACHER IN TEACHING MUSIC

Lenche Nasev
Music academy, University “Goce Delchev” Shtip

Abstract:

In Macedonia the teaching subject music education is part of the nine-year elementary general education. From I to V grade music education is realized by the class teacher, while from VI to IX grade this is done by the subject teacher. Regardless of the fact whether it is a class or subject teacher, the implementation of teaching music should be done from the same perspective and in the same direction. This paper includes observations related to the modern teacher and his/her role in teaching music education within the curriculum.

Key Words: music education, teacher, pupil, knowledge

Вовед

Во рамките на образованиот циклус од прво до петто одделение наставата по Музичко образование ја реализираат одделенските наставници, додека до деветто одделение предметните наставници. Без разлика на тоа дали станува збор за одделенски или предметен наставник спроведувањето на целите и задачите по предметот Музичко образование се одвива во заеднички правец.

Примарните знаења и искуства наставниците ги стекнуваат на универзитетско ниво во рамките на предметот Методика на музичка настава. Тие претставуваат значајна врска за понатамошниот квалитет кој треба да се спроведе во реалната настава. Прашањата поврзани со овој степен на образование се од огромно значење. За да се дознае нивото на стекнати знаења на студентите не е доволна само оцената која ја добиваат од положениот испит. Неопходно е да се извршат истражувања кои детално ќе го утврдат значењето на предметот Методика на музичка настава, односно дали тој во доволна мера

е застапен со број на часови на факултетите на коишто се реализира. Ова прашање бара изработка на пообеман труд. Од таа причина нашиот труд ќе ги опфати само прашањата поврзани исклучиво со наставниците и наставниот процес.

Последните десет години посебно внимание се посветува на проучување на компетенциите на наставникот како клучна алка од образовниот процес (Јовановска-Митковска, 2013; Ставрева-Веселиновска, Колева-Гудева, 2009; Гојков, и сор. 2006). Истражувањата во главно се насочени кон знаењата, способностите, професионалноста, вештините, искуствата кои ги поседува и треба да ги развие наставникот.

Согледувајќи го недостатокот од трудови во кои се опфатени прашања за улогата на современиот наставник кој го реализира предметот Музичко образование во овој труд се определивме да го издвоиме токму овој аспект. Поимот современ наставник нема да биде разгледуван во контекст на неговите формалните особини, туку од поинаква перспектива која е поврзана со фактот дека современиот наставник е нешто повеќе од добар предавач на наставната содржина.

Ликот и улогата на современиот наставник по Музичко образование

Еден од предизвиците на секој современ наставник кој ја реализира наставата по предметот Музичко образование е стремежот кон нејзино континуирано подобрување во секој поглед. Оттука се поставува и прашањето: Каков треба да биде современиот наставник во наставата по Музичко образование? Одговорот на ова прашање не се однесува само на познавањето на предметот, ефикасноста, компетенциите, техниките на учење. Треба да се сфати дека наставникот не е добро „подмачкана машина“ која го извршува наставниот процес. Тој е суштество со емоции кое е поврзано со учениците и треба да ја исполнува својата работа, наставните часови со задоволство, креативност, предизвик и радост (Hargreaves, 1998:835). Емотивната димензија во наставата најчесто е заборавена и не се споменува во програмите. Нејзината висина во училишната е од особено значење за наставникот и квалитетот на наставата по Музичко образование. Степенот на емоционалната димензија која наставникот ќе ја внесе во наставата, ќе влијае врз стекнатите знаења, новите знаења и она што е вградено во животот на учениците надвор од училишната. Оттука произлегува дека еден современ наставник пред сè треба да биде исполнет со позитивна емоција. На тој начин, перцепцијата за современ наставник преминува на повисоко ниво преку кое заедно, тој со учениците, врз основа на знаењето, учењето и чувствата ќе создадат нови перспективи при реализацијата на часовите по Музичко образование.

Со сигурност можеме да кажеме дека задача и обврска на секој наставник по Музичко образование е да се обучува и надоградува континуирано. Покрај тоа во праксата тој треба да ги решава и непредвидените „проблеми“ кои се јавуваат, а се поврзани со потребите на секој ученик, независно за која возрастна граница станува збор. Ова подразбира дека е неопходно да се посвети внимание при процесите на планирање, предавање и учење, преку кои кај учениците на автентичен начин ќе се овозможи тие да ги осознаат своите индивидуални музички способности.

За да се овозможи курикулларен развој од критички агол при планирањето на активностите од особено значење е наставникот да размисли околу неколку значајни прашања: Кој сме ние? Кои се моите ученици? Што можат тие да станат? Што можеме да станеме заедно? (Abrahams, 2005). Се разбира постојат повеќе одговори, кои произлегуваат од сопственото искуство на наставникот. Опфаќањето на овие прашања е во насока да му помогнат на наставникот да дојде до информација преку која тој заедно со учениците ќе се придвижат од состојбата на нивното „моментално“ музичко ниво, кон она ниво што „треба да се постигне“. На тој начин наставникот ќе стане свесен за степенот на подобрување на можностите во наставата кој ќе придонесе кон продлабочување на неговото искуство и искуството на ученикот.

Реализирањето на наставните содржини треба да биде и во насока на развивање на креативност преку која ќе се разрешат одредени музички проблеми и во значајна мера ќе се олесни музичката интерпретација. Секој креативен акт содржи три компоненти: личност што го создава, процес на креирање и продукт кој е создаден (Kratus, 1990). Овие три компоненти (личност, процес и продукт) можат да бидат искористени како основа во системот на развивање на целите и задачите во наставата за успешен развој на музичките способности на учениците.

Музичкиот развој на ученикот во голема мера зависи од способностите на наставникот. Па оттука произлегува и прашањето: Што се подразбира под добар и способен наставник? Еден од одговорите е дека добриот наставник на ученикот му помага и го олеснува совладувањето на знаењето. Одовде може да се заклучи дека улогата на современиот наставник е да биде добар комуникатор и олеснувач при процесот на учење.

Во минатото наставникот бил изворот на знаења. Тој доминирал во поглед на инструкциите и бил одговорен за предавањето на информациите. Со примената на компјутерите како наставно средство улогата на наставникот се менува. Современите технички средства на учениците им овозможуваат самостојно да истражуваат, откриваат и стекнуваат знаења. Акцентот во наставата се става на создавање и проширување на знаењето од страна на самиот ученик, кој треба да истражува, комуницира и создава информација, додека наставникот е насочувач кој го контролира текот на зададената активност.

Во текот на наставниот процес наставникот се јавува и во улога на мотиватор. Почетната мотивација кај учениците, може да се зголеми доколку тој одговори позитивно на прашањата кои се однесуваат на целта, поттикнувањето, намената, успехот и радоста (Trškan, 2006). Мотивациските техники во наставата наставникот може да ги искористи во форма на: кратки видео или звучни записи, пантомима, пополнувалки, крстозбори, асоцијации, квизови, смешни приказни, гатанки, ментални мапи, интересни описи, доживувања од минатото, разговор за актуелните музички случувања.

Заклучок

Постојаните реформи во образованието бараат од наставникот по Музичко образование континуирано да ја прилагодува својата улога во согласност со промените на курикулумот. Од современиот наставник се очекува индивидуално да го осмисли наставниот процес и активности врз основа на сопствен избор, со цел успешно да одговори на предизвиците поврзани со наставата по Музичко образование.

Меѓу останатите улоги кои не можат да се игнорираат спаѓа и улогата на администратор. Оваа улога создава дополнителна одговорност, барања и притисок врз наставникот. Може да се заклучи дека широкиот спектар на улоги на наставникот по Музичко образование постојано се надоградува. Оттука се јавува и потребата да се детектираат и евалуираат улогите на современиот наставник, преку кои образовните институции ќе ја согледаат нивната важност во насока на подобрување на квалитетот на наставата.

Литература

- Abrahams, F. Critical pedagogy for music education: A best practice to prepare future music educator, *Visions of Research in Music Education*, 6, 2005:1–8.
- Brinkman, D. Teaching creatively and teaching for creativity. *Arts Education Policy Review*, 111(2), 2010: 48–50.
- Гојков, Г. и сар. *Циљеви – компетенције учителџа и васпитача*, Вршац, Виша школа за образовање васпитача, 2006.

- Day Ch., Leitch, R. Teachers' and teacher educators' lives: the role of emotion *Teaching and Teacher Education, Volume 17, Issue 4*: 403–415.
- Јованова – М., С. Професионалните улоги и предизвици на воспитувачот во современото општество. *Научно-стручна трибина на тема: „Наставникот - некогаш, денес, утре“*, Штип, 4.10.2013 (ракопис, необјавено).
- Kratus, J. Structuring the music curriculum for creative learning. *Music Educators Journal*, 76(9), 1990: 33–37, прегледано на: <http://www.jstor.org/stable/3401075>, на 1.10.2015.
- McCarthy, B. *About teaching: 4MAT in the classroom*. Wauconda, IL: About Learning, Inc, 2000.
- McCarthy, B. *The learning cycle, 21st century learners and millennial learners*. Wauconda, IL: About Learning, 2012.
- Министерство за образование и наука, *КОНЦЕПЦИЈА за деветгодишно основно образование и воспитување*, Скопје, Биро за развој на образованието, 2007.
- Ставрева-В. С., Колева-Г. Л. Стекнување компетентност на наставникот кој предава предмети од природните науки, *Воспитание, Vol 6. No. 10*, 2009: 77-10.
- Trškan, D., Motivacijske tehnike u nastavi. *Povijest u nastavi*, 7, 2006:19-28.
- Hargreaves, A. The emotional practice of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 14 (8), 1998: 835-54.